

**‘Specialization in ICTs and Special Education: Psychopedagogy of Integration’
Postgraduate Program
DEMOCRITUS UNIVERSITY OF THRACE Department of Greek Philology
in collaboration with
NCSR DEMOKRITOS Informatics and Telecommunications Institute**

**CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS AND EDUCATION: TEACHING METHODS
AND TECHNIQUES**

MPOZI ELENI

POSTGRADUATE
THESIS

Komotini/Athens

2020

ABSTRACT

Εισαγωγή: Τα ΑμεΑ, μπορεί να ανήκουν σε οποιαδήποτε ηλικιακό φάσμα, από παιδιά έως ενήλικες, ενώ η αναπηρία, η ιδιαιτερότητα ή μειονεξία τους, μπορεί να προέρχεται από την γέννηση ή να είναι επίκτητη, σε κάποιο αναπτυξιακό στάδιο του παιδιού, από νόσο ή ατύχημα. Εξαιτίας των προαναφερομένων ειδικών αυτών αναγκών, τα άτομα αυτά, χρήζουν ιδιαίτερης εκπαιδευτικής παρέμβασης και εξατομικευμένης διδασκαλίας προκειμένου να καλυφθούν οι ειδικές εκπαιδευτικές και μαθησιακές ανάγκες τους, με τις πιο σύγχρονες και αποτελεσματικές εκπαιδευτικές μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας.

Μεθοδολογία: Ανασκόπηση σύγχρονης, έγκυρης, αξιόπιστης και επιστημονικής βιβλιογραφίας από την παγκόσμια ηλεκτρονική αρθρογραφία.

Σκοπός: Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού και των επιστημόνων αγωγής και εκπαίδευσης σχετικά με τα σύγχρονα δεδομένα σε νέες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις των ΑμεΑ.

Αποτελέσματα: Κατά καιρούς έχουν εφαρμοστεί διάφορες παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις των ΑμεΑ, άλλοτε με επιτυχία και άλλοτε με αμφίβολα αποτελέσματα. Στην σύγχρονη πραγματικότητα, στο πλαίσιο της ευρύτερης ιδέας για την δημιουργία σχολικού πλαισίου που θα ταιριάζει σε όλους τους μαθητές και της ενσωμάτωσης των ΑμεΑ στην κοινωνία, άρχισαν να φοιτούν ΑμεΑ στα σχολεία της τυπικής εκπαίδευσης κατά προτεραιότητα και μόνο σε περιπτώσεις, που αυτό δεν ήταν αυτό εφικτό, να φοιτούν στα ειδικά σχολεία, ενώ παράλληλα τέθηκαν σε ισχύ νέοι θεσμοί, όπως αυτός της τάξης ένταξης, της μερικής παρακολούθησης τάξης ένταξης και της παράλληλης στήριξης. Επισημαίνεται ότι το θέμα της ένταξης των ΑμεΑ στην γενική εκπαίδευση είναι άμεσα συνδεδεμένο με τον χειρισμό της διαφορετικότητας. Ιδιαίτερη έμφαση, δόθηκε στην προσέγγιση των μαθητών αυτών, διαμέσου νέων εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας προσαρμοσμένων στις προσω-πικές ανάγκες τους, όπως η εξατομικευμένη διδασκαλία, ο καθολικός σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών, που επιτρέπει την διαφοροποιημένη διδασκαλία και την εφαρμογή εξατομικευμένου εκπαιδευτικού πλάνου κ.α. Ιδιαίτερης σημασίας αποβαίνει ο μηχανισμός εφαρμογής των Τ.Π.Ε. στην ειδική αγωγή και εκπαιδευτική προσέγγιση τους καθώς βοηθά τα μέγιστα, στην παροχή ευελιξίας και προσαρμογής στο επίπεδο και τις εκπαιδευτικές ανάγκες έκαστου μοναδικού μαθητή. με ή χωρίς αναπηρίες.

Συμπεράσματα: Στην σύγχρονη πραγματικότητα παρουσιάζεται διαρκώς μια συνεχιζόμενη προσπάθεια για βελτίωση του εκπαιδευτικού προτύπου και ανάδειξη των δεξιοτήτων των ανθρώπων, με ειδικές ανάγκες, με κυριότερο στόχο την κοινωνική τους επανένταξη και ομαλή εναρμόνιση με κοινωνικό περιβάλλον, διαμέσου της εκπαίδευσης. Οι μέθοδοι εκπαίδευσης, που ακολουθούνται για την επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων συνδέονται με το πρόβλημα αντιμετώπισης των διαφορετικοτήτων των μαθητών/τριών, ώστε να υπάρχει ισότιμη πρόσβαση στην γνώση. Ο θεσμός της συνεκπαίδευσης, σχετίζεται τις προσπάθειες που καταβάλλονται προκειμένου να συνυπάρξουν και να συνδιδαχτούν περισσότερα ΑμεΑ μζί με παιδιά τυπικής ανάπτυξης σε γενικά σχολεία όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, εντός των συνηθισμένων σχολικών τάξεων. Γεγονός που προϋποθέτει την υποστήριξη από διευρυμένη ομάδα επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη διαβίου εκπαίδευσης του εκπαιδευτικού προσωπικού γενικής και ειδικής κατεύθυνσης για την διδασκαλία των ΑμεΑ, όσον αφορά τις σύγχρονες μεθόδους εκπαίδευσης των ατόμων αυτών. Οι βασικότερες μέθοδοι εκπαίδευσης των ΑμεΑ είναι η εξατομικευμένη και διαφοροποιη-μένη διδασκαλία, στο πλαίσιο του καθολικού σχεδιασμού, η Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης και πολλές άλλες εναλλακτικές μέθοδοι, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα του κάθε μαθητή σε συνάρτηση με την ευρεία χρήση των Τ.Π.Ε.

Λέξεις κλειδιά: ΑμεΑ, ειδική εκπαιδευτική προσέγγιση, μέθοδοι διδασκαλίας, τεχνικές.

References

Αραμπατζή Κατερίνα (2008) Ο καθολικός σχεδιασμός και η εφαρμογή του στην εκπαίδευση Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Βλαχοπούλου Μαρία, Λεβέντης Άγγελος, (2016), Το φάσμα του αυτισμού στα σχολεία: Μέθοδοι εκπαίδευσης των ατόμων ως προς την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων. Ένα πιλοτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για αυτιστικά παιδιά. Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας, Σ.Ε.Υ.Π. Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Πάτρα. Τελευταία πρόσβαση 22.05.2020.

Γελαστοπούλου Μαρία, Κουρμέτης Βασίλης (2017) Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση: αξιοποίηση των αρχών του καθολικού σχεδιασμού (Universal Design for learning) για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές με αναπηρίες. Τα πρακτικά του 4ου Συνεδρίου << Νέος παιδαγωγός>>, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 15.05.2020.

Γελαστοπούλου Μαρία, Μουταβελής Ανδριανός, (2017) Εκπαιδευτικό υλικό για την παράλληλη στήριξη και την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή / ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, Συλλογικός Επιστημονικός Τόμος, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Αθήνα

Γιαννέλος Αχιλλέας, Μαθιουδάκη Μαρία, (2017) Καθολικός Σχεδιασμός για τη Μάθηση (UDL): Πεδία, Εφαρμογές και παραδείγματα εφαρμογής των αρχών του. Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό, Τόμος 5, τεύχος 2,2017. Τελευταία πρόσβαση 18.05.2020.

Γκαράνης Ανδρέας, (2009) Η διδασκαλία της γλώσσας σε παιδιά με ελαφρά νοητική καθυστέρηση:Μια έρευν δράσης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Τομέας Παιδαγωγικής, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με κατεύθυνση στην Σχολική Παιδαγωγική. Τελευταία πρόσβαση 19.05.2020.

Δελλασούδας, Ν. (2005), Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή. τόμος Α΄ Σχολική Ένταξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, Εκδόσεις Ατραπός, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Δημητρίου, Ι. Κόσμου, Α. Κυριαζή, Δ. Β.(2014), Διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού: Απόψεις εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής και ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού για την εκπαίδευση των παιδιών και εφήβων στο Νομό Ηρακλείου, Πτυχιακή εργασία, ΤΕΙ Κρήτης, Σχολή Επαγγελματιών Υγείας Πρόνοιας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Ηράκλειο. Τελευταία πρόσβαση 28.05.2020.

Δήμου, Γ. (2008), Εκπαιδευτική Ψυχολογία. ΙΙ.Μαθησιακές Δυσκολίες(το παιδαγωγικό ατύχημα), Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 19.05.2020.

Δημάκος, Γ., Ζαράνης, Ν. & Τσικοπούλου, Σ. (2010). Μελετώντας τη Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης σε Συνεργατικές Δραστηριότητες με Χρήση ΤΠΕ στην Αξονική Συμμετρία, In the 14th Panhellenic Conference on Informatics (PCI) 2010, Ionian University, University of Piraeus, Tripolis, Greece, 2010, 285-298. Τελευταία πρόσβαση 17.05.2020.

Δημακοπούλου, Μ. (2010). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Π.Ε) και Ειδική Αγωγή (Ε.Α) στο σημερινό σχολείο: κοινοί ορίζοντες. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Το σταυροδρόμι της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη, 5ο συνέδριο Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε, Ιωάννινα. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Δημητριάδης Σταύρος Ν. (2015) Θεωρίες Μάθησης & Εκπαιδευτικό Λογισμικό. Σ.Ε.Α.Β.

Ζώνιου-Σιδέρη Α., (2000), Ένταξη: Ουτοπία ή πραγματικότητα; Η εκπαιδευτική πολιτική διάσταση της ένταξης των μαθητών με ειδικές ανάγκες, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 05.06.2020.

Ημέλλου Όλγα (2016) Συνδιαμορφώνοντας το <<δημοτικό σχολείο για όλους τους μαθητές>>. Εκπαιδευτικές πολιτικές, διδακτικές πρακτικές και κριτικός αναστοχασμός: η περίπτωση του γνωστικού αντικείμενου των Μαθηματικών. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Ιωαννίδου Βασιλική, Καρβέλας Μάρκος, (2018), Αισθητηριακές αναπηρίες: Η περίπτωση διαταραχών όρασης, Καλές πρακτικές ειδικής αγωγής και ενταξιακής εκπαίδευσης, e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας. Τελευταία πρόσβαση 29.05.2020.

Καζάκου, Χ., (2009), Άτομα με ειδικές ανάγκες και η σχέση τους με τον εργασιακό χώρο, Πτυχιακή εργασία, Τμήμα Λογιστικής, Σχολή ΣΔΟ, ΤΕΙ Καβάλας, Καβάλα. Τελευταία πρόσβαση 22.05.2020.

Καίση Ευανθία, Κάτση Σωτηριάννα-Ραφαέλα, Κεφάλια Ευαγγελία, Παναγιωτίδου Ηλιάννα,(2013),Γνωρίζοντας και εκπαιδεύοντας παιδιά με προβλήματα ακοής(εναλλακτικό πρόγραμμα στήριξης), Τμήμα Λογοθεραπείας, Τ.Ε.Ι. Ηπείρου. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Καμινάρη, Ε. Καψάλα, Ζ. Κουλούρη, Ε. (2014), Αυτισμός και παιχνίδι - η συμβολή του παιχνιδιού στη θεραπεία των παιδιών με αυτισμό, Πτυχιακή εργασία, ΤΕΙ Ηπείρου, Τμήμα Βρεφονηπιοκομίας, Ιωάννινα. Τελευταία πρόσβαση 03.06.2020.

Καραμπατζάκη Ζωή (2010) Υποστήριξη παιδιών με Διαταραχή Ελλείμματα Προσοχής και Υπερκινητικότητα, Θέματα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Εκδόσεις Πάραλος. Τελευταία πρόσβαση 15.06.2020.

Καραπαναγιώτου Μαρία, Χατζοπούλου Μαριάννα (2014) Οδηγός διαφοροποιημένης εκπαίδευσης για κωφούς και βαρήκοους μαθητές, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Τελευταία πρόσβαση 12.06.2020.

Κατσούγκρη Αναστασία (2007-2013), Οδηγός Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Κίτσου, Γ. (2015). Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα με έμφαση στο ενταξιακό πλαίσιο: Παρουσίαση, κριτική και τεκμηριωμένες προτάσεις για σύνδεση της θεωρίας με την εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική. Ανακτήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2016. Διαθέσιμο στο: <http://georgiakitsoumath.weebly.com/uploads/4/5/6/6/45664067/%C3%A5%CE%9D%CE%95%CE%9A%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97.pdf> Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Κόλλιας Δ. Γεώργιος (2010) «Η σχολική και κοινωνική ενσωμάτωση κωφών παιδιών που φοιτούν σε τμήμα ένταξης σε δημοτικό σχολείο γενικής εκπαίδευσης.» Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πάτρα. Τελευταία πρόσβαση 19.05.2020.

Κούτου Αναστασία, Μακρή Αναστασία, Τουλούμη Κατερίνα, Τσαμασφύρα Ελένη, Φραντζή Άννα. (2002) Εκπαίδευση παιδιών με νοητική υστέρηση. Τελευταία πρόσβαση 24.05.2020.

Κουρκούνα Μαρία, Μαμαλάκη Ευαγγελία, Φασουλάκης Ιωάννης (2016) Ο θεσμός της παράλληλης στήριξης και των τμημάτων ένταξης για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου Σ.Ε.Υ.Π. Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Τελευταία πρόσβαση 01.06.2020.

Κουρκούτας, Η. (2003), Η ενσωμάτωση των παιδιών με ειδικές ανάγκες στην σχολική τάξη: η δυναμική των κρίσεων και των συγκρούσεων: όρια και προοπτικές, Εκπαιδευτική Κοινότητα, 65, 26-33. Τελευταία πρόσβαση 13.04.2020.

Κουρκούτας, Η., (2015), Ενταξιακή φιλοσοφία, Σεμινάριο κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης παιδιών και εφήβων με ιδιαίτερες δυσκολίες-διαταραχές, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Λαμπροπούλου Β., Μαυροπούλου Σ., (2003), Χαρτογράφηση-Αναλυτικά προγράμματα Ειδικής Αγωγής, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Τμήμα Ειδικής Αγωγής. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Λαμπροπούλου Βενέττα (2003) Η ένταξη και η συμμετοχή των κωφών/βαρήκοων μαθητών σε σχολεία με ακούοντες μαθητές-Οδηγίες για τους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Μονάδα Αγωγής Κωφών Πανεπιστήμιο Πατρών. Τελευταία πρόσβαση 29.05.2020.

Μαράκη Μαρία (2013) Καθολικός Σχεδιασμός: Δημιουργία προσβάσιμων ηλεκτρονικών πληροφοριακών κειμένων για φοιτητές με αναγνωστικές δυσκολίες ποικίλης αιτιολογίας, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής. Τελευταία πρόσβαση 01.06.2020.

Μαχτή Μαρία (2009) Μελέτη του παιχνιδιού και της επικοινωνίας των κωφών/βαρηκόων παιδιών με τα ακούοντα παιδιά μέσα σε ένα νηπιαγωγείο, Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πάτρα. Τελευταία πρόσβαση 04.06.2020.

Μερκούρης, Α. (2013), Το σχολείο και τα άτομα με ειδικές ανάγκες με φόντο την κοινωνική σύγχυση, Εκπαιδευτικός ΔΕ Ειδικού Σχολείου, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 05.06.2020.

Ντόνας Χρήστος, Πάλλας Κώστας, Ταγκάλου Αγγελική, (2015) Οδηγός διαφοροποιημένης διδασκαλίας για μαθητές με κινητικά προβλήματα, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 28.05.2020.

Παντελιάδου Σ., Φιλιππάτου Δ.(2013) Διαφοροποιημένη Διδασκαλία. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Εκπαιδευτικές Πρακτικές, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 25.04.2020.

Παπανικολάου Πελαγία Ι. (2014) Έρευνα της ActionAid Hellas για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση των Μαθητών/τριών με Αναπηρία στη χώρα μας, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Πολυζώτη Τατιάνα, (2015), Κοινωνική Ευαισθησία και Ενσυναίσθηση των παιδιών με Σύνδρομο Άσπεργκερ ή Αυτισμό Υψηλής Λειτουργικότητας. Επιπτώσεις και προοπτικές στη Συμβουλευτική, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών << Ειδική Αγωγή>>..

Ρήγα Ασημίνα, Ρήγα Κατερίνα (2019), Χαρισματικοί Μαθητές και Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα: Διερεύνηση της αναγκαιότητας και της δυνατότητας Εκπαίδευσής τους. Ειδική αγωγή Πανεπιστήμιο Πάτρας. Τελευταία πρόσβαση 27.06.2020.

Σταμούλη Αρετή, (2011) Μεταγνωστικές δεξιότητες, εμπειρίες και το αίσθημα αυτοαπο-τελεσματικότητας στον γραπτό λόγο: η μελέτη περίπτωσης ενός μαθητή με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας.

Ταπουρίδου Δήμητρα (2014) Στρατηγικές Μάθησης σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Διαπανεπιστημιακό-Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών << Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης: Ένα σχολείο για όλους >> Κατεύθυνση: << Ψυχοπαιδαγωγικές συνιστώσες των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών >>. Τελευταία πρόσβαση 21.05. 2020.

Τζιβινίκου Σ.(2015) Προσαρμογές αναλυτικού προγράμματος και διδασκαλίας για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες. Τελευταία πρόσβαση 23.05.2020.

Φράγκος, Β., Δημητρόπουλος, Α., (2008), Άτομα με ειδικές ανάγκες, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχολή ΝΟΠΕ, Τμήμα Νομικής, Μάθημα Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου, Αθήνα. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Alpay E. (2016) The implications of Gardner's theory of multiple intelligences for education. Τελευταία πρόσβαση 25.06.2020.

Bennett, S. & Gallagher, T.L. (2012). The Delivery of Education Services for Students who have an Intellectual Disability in the Province of Ontario. Toronto: Community Living Ontario. Τελευταία πρόσβαση 05.06.2020.

Billingsley, B., Israel, M., & Smith, S. (2011). Supporting new special education teachers. How online resources and Web 2.0 technologies can help. *Teaching Exceptional Children*, 42 (5), 20-29. Τελευταία πρόσβαση 05.06.2020.

Bozdogan, D., & Özen, R. (2014). Use of ICT technologies and factors affecting pre-service ELT teachers' perceived ICT self-efficacy. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 13(2), 186-196. Τελευταία πρόσβαση 05.06.2020.

Chaidi Irini, Drigas Athanasios (2020) Autism, Expression, and Understanding of Emotions: Literature Review *ternational Journal of Online Engineering (iJOE)* 16(2):94-111 · February. Τελευταία πρόσβαση 28.06.2020.

Delisle, J., & Lewis, B. (2003). *The Survival Guide for Teachers of Gifted Kids: How to Plan, Manage and Evaluate Programs for Gifted Youth K-12*. Minneapolis: Free Spirit Publishing. Τελευταία πρόσβαση 05.06.2020.

Drigas Athanasios, Mitsea Eleni, (2020) The Triangle of Spiritual Intelligence, Metacognition and Consciousness, *JES– Vol. 8, No. 1*, <http://www.i-jes.org> Τελευταία πρόσβαση 05.06.2020.

Drigas Athanasios S., Papoutsi Chara (2018) A New Layered Model on Emotional Intelligence, *Behav. Sci.* 2018, 8, 45; doi:10.3390/bs8050045. Τελευταία πρόσβαση 06.06.2020.

Drigas Athanasios, Pappas Marios A.(2017) The Consciousness-Intelligence-Knowledge Pyramid: An 8x8 Layer Model, *National Center for Scientific Research "Demokritos"*, *iJES – Vol. 5, No. 3*, 2017. Τελευταία πρόσβαση 07.06.2020.

Drigas Athanasios S. Ioannidou Rodi Eleni, (2013) *Special Education and ICTs*, NCSR Demokritos, Springer Verlag Berlin Heidelberg WSKA 2011, CCIS278, pp 357-364.2013.

Drigas Athanasios S., Kokkalia Georgia, (2014), *ICTs and Special Education in Kindergarten*, NCSR Democritus, Institute of Informatics and Telecommunications, Net Media Lab, Athens, Greece. Τελευταία πρόσβαση 28.05.2020.

Drigas Athanasios S.(2014), Processes and ICT Tools for ADHD Assessment, Intervention and Attention Training, iJET – Volume 9, Issue 6. Τελευταία πρόσβαση 28.06.2020.

Efklides, A.(2001). Metacognitive experiences in problem solving: Metacognition, motivation, and self-regulation. In A. Efklides, J. Kuhn, & R.M. Sorrentino (eds.), Trends and prospects in motivation research (pp. 297-323). Kluwer Academic Publishers, Netherlands. Τελευταία πρόσβαση 06.06.2020.

Fadul, A. J. (2014). Encyclopedia of Theory & Practice in Psychotherapy & Counseling. United States of America: Lulu Press Inc (general editor). Τελευταία πρόσβαση 27.05.2020.

Fernández-López, Á., Rodríguez-Fórtiz, M. J., Rodríguez-Almendros, M. L., & Martínez-Segura, M. J. (2013). Mobile learning technology based on iOS devices to support students with special education needs. Computers & Education, 61(1), 77-90. Τελευταία πρόσβαση 05.06.2020.

Goodman Laura Rachel (2014) Assessment and training of metacognition in autism spectrum disorder, Dalhousie University. Τελευταία πρόσβαση 07.05.2020.

Haihambo, C., & Lightfoot, E. (2010). Cultural beliefs regarding people with disabilities in Namibia: implications for the inclusion of people with disabilities, International Journal fo special education, Vol25 No 3, pp. 76-87. Τελευταία πρόσβαση 30.06.2020.

Hobson Peter R. Z Anthony Lee Z Jessica A. Hobson (2009) A Social-Developmental Perspective Qualities of Symbolic Play Among Children with Autism: J Autism Dev Disorder, University of Central Florida. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Huges Darin (2014) The design and evaluation of a video game to help train perspective-taking and empathy in children with autism spectrum disorder. Τελευταία πρόσβαση 29.04.2020.

Jones J., Souchay C, Moulin C, Reynolds S., Adlam A.-L.(2019) Chlidren’s CBT skills, metacognition, empathy and theory mind. Journal of Children’s Services Τελευταία πρόσβαση 26.06.2020.

Kamil, M., Shantini, Y., & Sardin, S. (2015). Education Empowerment Model for the Disabled Learners: A Case Study at Cicendo School for Special Education. International Education Studies, 8(7), 139-143. Τελευταία πρόσβαση 30.06.2020.

Kokkalia Georgia, Drigas Athanasios, Economou Alexadra, (2016), The role of games in special preschool education, Ijet-Volume 11, Issue 12,2016 Athens, Greece. Τελευταία πρόσβαση 26.05.2020.

Kokkalia Georgia, Drigas Athanasios (2015) Working Memory and ADHD in Preschool Education. The Role of ICT’S as a Diagnostic and Intervention Tool: An Overview. ternational Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET) Volume 10 Isse(5):4 November. Τελευταία πρόσβαση 28.06.2020.

Kurup, A., Basu, A., Chandra, A., Jayan, P., Nayar, S., Jain, G. C. & Rao, A. G. (2013). An introduction: Reading on giftedness in children. National Institute of Advanced Studies, Indian Institute of Science Campus, Bangalore. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Kluemper, D.H. (2008). «Trait emotional intelligence: The impact of core-self evaluations and social desirability». *Personality and Individual Differences* 44 (6): 1402–1412. doi: 10.1016/j.paid.2007.12.008. Τελευταία πρόσβαση 06.06.2020.

Leshkovska Elena Achkovska, Spaseva Suzana Miovska,(2016), John Dewey's educational theory and educational implications of Howard Gardenr's multiple intelligences theory, (IJCRSEE) *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education* Vol. 4, No.2. Τελευταία πρόσβαση 25.06.2020.

Lenjani, I. (2015). Constructivism and Behaviorism methodologies on special needs education, *European Journal of Special Education Research*, 1(1). dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.2769586. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Mahajan, A. (2017). Tracing Giftedness: An Exploration of Theories, Programmes and Emerging Dilemmas. *Tattva-Journal of Philosophy*, 9(2), 23-32. Τελευταία πρόσβαση 25.06.2020.

Manning, S. (2006). Recognizing Gifted Students: A practical Guide for Teachers. *Kappa Delta Pi I Record*, 66. Τελευταία πρόσβαση 06.06.2020.

Mayer, John D (2008). «Human Abilities: Emotional Intelligence». *Annual Review of Psychology* 59:507–536. doi:10.1146/annurev.psych.59.103006. 093646. Τελευταία πρόσβαση 06.06.2020.

Noonan, M. (2012). An Inclusive Learning Initiative at NUI Maynooth: The Search for a Model of Best Practice for Integrating Students with Intellectual Disability. *Adult Learner: The Irish Journal of Adult and Community Education*, 107 -114. Τελευταία πρόσβαση 30.06.2020.

Omede Andrew A. (2014) Information and Communications Technologies in Special Needs Education: Challenges and Prospects, *European Journal of Business and Management* Vol.6, No39,2014. Τελευταία πρόσβαση 23.03.2020.

Omand, C. (2014). *Storyline Creative learning across the curriculum*. Leicester: UKLA.

Papoutsi Chara, Drigas Athanasios S., (2018), Mobile Applications to Improve Emotional Intelligence in Autism – A Review, *International Journal of Interactive Mobile Technologies iJIM – Vol. 12, No. 6, October*, Τελευταία πρόσβαση 28.06.2020.

Petrides, K. V., Furnham, A., & Frederickson, N. (2004a). Emotional intelligence. *The Psychologist*, 17(10), 574-577. Τελευταία πρόσβαση 25.06.2020.

Phillips, C. E. (2009). An Exploration of identification of leadership for gifted students. Doctoral Thesis of Philosophy. U.S.: The Morgridge College of Education, University of Denver. Τελευταία πρόσβαση 25.06.2020.

Petrides, K. V., Sangareau, Y., Furnham, A., & Frederickson, N. (2006). Trait emotional intelligence and children's peer relations at school. *Social Development*, 15, 537-547. Τελευταία πρόσβαση 25.05.2020.

Saarinen, M. K., Jahnukainen, M. T., & Pirttimaa, R. (2016). The Social Networks of People with Intellectual Disabilities during the On-Campus Supported Adult Education Programme. Τελευταία πρόσβαση 30.06.2020.

Stone, V. E., Baron-Cohen, S., Calder, A., Keane, J. & Young, A. (2003). Acquired theory of mind impairments in individuals with bilateral amugdala lesions. *Neuro-psychologia* Τελευταία πρόσβαση 25.06.2020.

Smogorzewska, J. (2015). Storyline-tool for developing inclusive education. Paper presented at the Storyline Conference in Glasgow, March 2015. Τελευταία πρόσβαση 07.06.2020.

Soriano Victoria (2014) Πέντε βασικά μηνύματα για την ενταξιακή εκπαίδευση-Από την θεωρία στην πράξη Inclusive Education in Europe, European Agency for special needs and inclusive education. Τελευταία πρόσβαση 23.04.2020.

Tomlinson, Carol Ann, Brighton, Catherine, Hertberg, Holly, Callahan, Carolyn M., Moon, Tonya R. Brimijoin, Kay, Conover, Lynda A., Reynolds, Timothy (2003) Differentiating Instruction in Response to Student Readiness, Interest, and Learning Profile in Academically Diverse Classrooms: A Review of Literature *Journal for the Education of the Gifted*, v27 n2-3 p119-145 Win 2003. Τελευταία πρόσβαση 23.05.2020.

Tomlinson, C. A., & Eidson, C. C. (2003). Differentiation in practice: A resource guide for differentiating curriculum. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development. Τελευταία πρόσβαση 23.04.2020.

Tseng, R. Y. & Yi-Luen Do, E. (2011). The role of Information and computer technology for children with Autism Spectrum disorder and the Facial expression Wonderland (FEW). *International Journal of Computational Models and Algorithms in Medicine*, 2 (2): 23-41. Τελευταία πρόσβαση 23.04.2020.

Windingstad, S., McCallum, R. S., Mee Bell, S., & Dumn, P. (2011). Measures of Emotional Intelligence and Social Acceptability in Children: A Concurrent Validity Study. *Canadian Journal of School Psychology*, 26(2), 107-126. Τελευταία πρόσβαση 25.06.2020.

Wakui Megumi (2016) Effects of Spelling Lessons Based on the Multiple Intelligences Theory in Regular Classes with Children Having Special Educational Needs, National Institute of Special Needs Education, NISE, JAPAN. Τελευταία πρόσβαση 25.06.2020.